

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 311. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358014288/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Skønhedsglæde, forkyndes i et Sprog, der viser, hvor mimoseagtigt paa virkeligt det nye Kunstevangeliums Forkynder var. «Den,» siger han, «hvis fine Nerver overhovedet er bevægelige og modtagelige for den hemmelige Tiltrækning, der ligger skjult i Kunsten, hans Sjæl vil ofte der, hvor en Anden ligegyldig gaar forbi, blive inderlig rørt, han vil blive delagtig i den Lykke: i sit Liv at finde hyppigere Anledning end andre Mennesker til vederkvægende indre Bevægelser og Stemninger.»

Disse indre Bevægelser og Stemninger fremkaldtes, som vi saa, naturligt og lettest ved den musikalske Behandling af Poesien og ved Musikken selv, langt mindre naturligt ved fast bestemte legemlige Kunstformer.

Har vi nu Ret i den Opfattelse, at det er i den helt musikalske Type af Poesi, at det Wackenroderske Kunstideal naaer sin sande og højeste Udformning, saa begriber man let, hvorledes det maatte gaa, da Tieck efter Wackenroders Død med Benyttelse af dennes efterladte Papirer besluttede at skrive en Fortælling, i hvilken Klosterbroderens Længsler og Lærdomme skulde vinde levende Skikkelse og personlig Form. Den tyske Malers Brev fra Rom til Vennen i Nürnberg blev Spiren til den nye Kunstner-Roman, der efter sin Helt, en tysk Maler fra Albrecht Dürers Tid, fik Titlen: *Frants Sternbalds Vandringer, en gammel-tysk Fortælling*. Karaktertegningen deri er ubestemt og svag, Handlingen gaar aldeles op i Samtale, Begivenhederne leger — frit og fantastisk som Drømme, der da ogsaa atter og atter forekommer — med de matte Konversationsfigurer, der udgør Skriftets Helte og Heltinder, og selv disse Begivenheder afbrydes hvert Øjeblik af de indlagte, pligtskyldigt-improviserede Sange, der bedst betegnes ved den Ytring af Sternbalds Ven Florestan, at man i Ord og Vers maatte kunne forme sig en hel Samtale af lutter Toner. Hvor Begivenhedernes Traad bliver allertyndest og Versenes Silke spindes allerfinest, udfylder endelig Musiknumre Pauserne. En primitiv Musik, Skovhorn eller Skalmel, foredrages, ja saa hyppigt, at Forfatteren senere i *Zerbino* selv gør Løjer med sin Overflod paa Skovhornmusik.

Det er derfor unægteligt en fin og slaaende Dom af Goethe, som vi gennem et af Carolines Breve erfarer: Goethe har sagt, at man egentlig heller burde kalde Bogen musikalske Vandringer paa Grund af de mange musikalske Fornemmelser og Stemninger; der var alt Muligt i Bogen undtagen en Maler. Skulde det være

en Kunstnerroman, saa maatte dog overmaade meget Andet end Kunst komme paa Tale i Bogen Goethe savnede et vægtigt Indhold i den, og det Kunstneriske kom til at tage sig ud som en mislykket Bestræbelse der var imidlertid mange smukke Solnedgange deri.» Endnu langt skarpere og mere gennemtrængende er dog Carolines egen Dom. Hun skriver: «Om første Del kun saa meget, at jeg bestandig er tvivlraadig, om Tieck ikke i *Sternbald* med Forsæt har villet skildre Kærligheden til Kunst som noget ganske Ufrugtbart hos Helten ligesom den er det hos Wilhelm Meister, men i saa Fald findes aabenbart en anden Mangel — der turde da være for lidet Menneskeligt i Bogen. Den anden Del har ikke givet mig noget Lys desangaaende. Der er samme Ubestemtbed, samme Mangel paa gennemgribende Kraft — man haaber bestandig paa noget Afgørende, paa at man et eller andet Sted vil se Frants gøre et betydeligt Fremskridt. Gør han det? Her er atter mange smukke Solopgange og Foraarsstemninger; Dag og Nat veksler flittigt, Sol, Maane og Stjerner stiger op, Fuglene synger; alt dette er meget nydeligt, men dog tomt, og hvilken smaalig Vekslen af Stemninger og Følelser i *Sternbald*, smaaligt fremstillet! Af Vers er der næsten allfor mange, og de færre saa løst ind og ud af hinanden som de sammenknyttede Historier og Begivenheder, i hvilke der tilmed findes mange svage Spor af al Slags Efterligning.»

Men naar der ikke er nogen Handling i denne Bog, hvad handler den da om? Først indeholder den Kunstbetragtning, dernæst Naturbetragtning.

Først møder vi uendelige Grublerier og Læresætninger om Kunst og Poesi, gennemtrukne med udvandede lyriske Digte, der alle ligner hinanden paa et Haar. Et enkelt stort Digt om Arion udmærker sig blandt Bunken og betegner Bogens Aand. Alle de tre romantiske Høvdinge A. W. Schlegel, Tieck og Novalis har forherliget Arion. P. L. Møller forherligede ham senere paa Dansk. Det er forstaaeligt, hvor stærkt Sagnet om Digteren som Naturens Herre, begejstrende selv Havuhyrerne, baaren af Delfiner, uanfægtelig, uovervindelig og tilsidst udødelig i Mindet, maatte røre Romantikernes Hjerter. Arion var jo deres Symbol, deres Helt. Al deres Poesi er i visse Maader kun Forsøg paa at udlægge Sagnet om Arion, og hvad er efter dem vel alle de Ekko- og Efterklangsbøger andet, der forherliger Digtere, Kunstnere, Skuespillere, Trubadurer, heltedige og uimodstaaelige